

PODATKI O PREDMETU RAZPISA

JAVNI POZIV ZA PRIDOBITEV CERTIFIKATA
MLADIM PRIJAZNA OBČINA
2023-2027

DODATNI ROK

inštitut za
MLADINSKO
POLITIKO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

1 CERTIFIKAT MLADIM PRIJAZNA OBČINA

Mladi se pogosto soočajo s številnimi težavami. Stopnja brezposelnosti med mladimi je višja kot v ostalih starostnih skupinah, prav tako se pogosto soočajo z nestalnimi in manj kakovostnimi oblikami zaposlovanja. Posledično se povečuje finančna odvisnost od staršev, občutek negotovosti in časovni okvir pri oblikovanju lastne družine ter odselitvi od doma. Mladosti torej ne moremo več pojmovati kot obdobje sorazmerno predvidljivega prehoda iz gotovega otroštva v gotovo odraslost s stabilno zaposlitvijo in na novo ustvarjeno družino (Lavrič idr. 2010). Namesto tega se pojavlja tako imenovano podaljšano otroštvo (mladost), ki pomeni vsaj delno odvisnost od staršev in se (pre)pogosto zavleče v štirideseta leta. Takšno stanje ne prinaša pozitivnih učinkov ne mladim ne državi. Mladi tako (pre)dolgo ne postanejo samostojni, se kasneje in manj odločajo za ustvarjanje lastne družine in prevzemanje odgovorni v življenju nasploh.

Na doseganje avtonomije mladih vplivajo dejavniki, kot so izobraževanje, zaposlitev, bivalne razmere, njihova informiranost in participacija v različnih institucijah. Velik delež mladih ni deležen pogojev, ki bi jim omogočali, da bi trdno, odločno in uspešno stopali proti odraslosti. Zagotavljanje mladim prijaznejšega okolja je nujen korak na poti do izboljšanja njihovega položaja v družbi in posledično do zagotavljanja trajnostnega družbenega razvoja.

Lokalna skupnost se svoje vloge pri vzpostavljanju mladim prijaznejšega okolja ne more in ne sme otepati. V vsaki lokalni skupnosti mora obstajati interes po sodelovanju z mladimi in mladinskimi organizacijami, ki v njej delujejo. Le tako je lahko mladim omogočena aktivna participacija in sooblikovanje take skupnosti, v kateri tako mladi kot odrasli radi živijo.

Certifikata Mladim prijazna občina spodbuja lokalne skupnosti v Sloveniji, da odigrajo svojo vlogo pri oblikovanju mladim prijaznejšega okolja in s tem oblikovanju odgovornega odraslega državljana.

2 UTEMELJITEV

V življenju in njihovem razvoju imajo lokalne oblasti, ki so mladim najbližje, pomembno vlogo. Naloga lokalnih oblasti je, da mladim zagotavljajo prostor, v katerem lahko razvijajo svoje kompetence in veščine ter dosegajo svoje cilje in se tako razvijajo v avtonomnega družbeno odgovornega odraslega. Le neodvisen človek lahko namreč popolnoma prevzame odgovornost za lastno prihodnost, uresničuje svoje cilje in hkrati kot odgovoren državljan izpolnjuje svojo vlogo v družbi. Določene lokalne skupnosti se svoje vloge v življenju mladih že dobro zavedajo in imajo vzpostavljen sistem ukrepov s področja mladinskih politik, druge pa ta naloga še čaka, če želijo vzpostaviti tako lokalno skupnost, v kateri bi mladi radi živeli in ustvarili sebi lastno prihodnost.

Certifikat Mladim prijazna občina je namenjen priznanju tistih okolij, ki ukrepe s področja mladinskih politik že izvajajo v zadostni meri. Certifikat predstavlja tudi konkretno usmeritev, kako izboljšati stanje na področju lokalnih mladinskih politik v lokalnih skupnostih in spodbuja lokalne oblasti k nadaljevanju dela na tem pogosto zapostavljenem področju.

Za posebno pomembna področja pri osamosvajanju mladih smo med horizontalnimi mladinskimi politikami prepoznali področje stanovanjske politike, zaposlovanja, izobraževanja in mobilnosti, poseben pomen pa pripisujemo tudi vertikalni mladinski politiki, ki zajema polje mladinskega organiziranja in participacije ter informiranja mladih.

Ideja in prvi certifikat Mladim prijazna občina sta nastala v okviru projekta Mladi odpiramo prostor: »Vzpostavljanje in razvoj lokalnih mladinskih politik«. Pomen spodbujanja izvajanja ukrepov s področja lokalnih mladinskih politik je prepoznala tudi predsednica Republike Slovenije, Nataša Pirc Musar, i je častni pokrovitelj programa Mladim prijazna občina.

3 PRIORITETNA PODROČJA MLADINSKIH POLITIK

Položaj mladih v lokalni skupnosti je treba celovito in načrtno urejati. Le s kontinuiranim načrtnim ukvarjanjem z mladimi lahko lokalna skupnost zagotovi mladim prijaznejše okolje, ki je osnova za

izboljšanje njihovega položaja v družbi in posledično za zagotavljanje trajnostnega družbenega razvoja.

Družba potrebuje avtonomne posameznike, ki so se sposobni vključevati vanjo. Kot prednostna področja pri osamosvajanju mladih, na katere se mora lokalna skupnost še posebej osredotočiti, smo v certifikatu Mladim prijazna občina izpostavili politiko izobraževanja, zaposlovanja, stanovanjsko politiko, politiko informiranja mladih, participacije, mladinskega organiziranja, mobilnosti in izvedbo skupnih projektov med mladimi in občino.

A. POLITIKA IZOBRAŽEVANJA

Mladi se v formalni izobraževalni sistem vključujejo z namenom pridobivanja znanja in sposobnosti, na podlagi katerih bodo lahko na trgu dela pridobili zaposlitev ter si tako zagotovili dostojen socialni in ekonomski položaj v družbi. Kakovostno in učinkovito izobraževanje mladih je usmerjeno k pridobivanju visoke ravni znanja in torej kakovostno izobraženo delovno silo, ki nadalje vpliva na razvoj gospodarstva, saj izboljšuje njegovo konkurenčnost in učinkovitost, prinaša inovacije in tako pospešuje razvoj družbe nasploh ter izboljšuje kakovost življenja (Bakovnik in Beočanin, 2010a). Vendar formalno izobraževanje mladim v omejenem časovnem obdobju nudi le del znanj in spretnosti, potrebnih za pridobitev poklicne kvalifikacije. Preostale ključne kompetence, ki mladim, skupaj s formalnim izobraževanjem zagotavljajo uspešno osamosvajanje, večjo zaposljivost, osebni in poklicni razvoj ter višjo kakovost življenja, mladi pridobijo z neformalnim izobraževanjem. Slednje predstavlja vseživljenjski proces, ki se odvija izven formalnih sistemov izobraževanja in usposabljanja in ni nujno, da vodi do formalno priznanih rezultatov (prav tam).

Lokalna skupnost, ki si želi take mlade, ki bi s svojim znanjem pripomogli k dobrobiti celotne skupnosti, naj mladim zagotovi ustrezne pogoje tako za formalno kot neformalno izobraževanje. Mladim prijazna občina izvaja ukrepe s področja izobraževanja mladih in podpiranja delovanja mladinskih organizacij, ki predstavljajo pomemben vir neformalnega izobraževanja mladih.

B. POLITIKA ZAPOSLOVANJA

Delovni potencial mladih je ob zaključku formalnega izobraževanja zelo visok in skupaj z veliko prilagodljivostjo, željo po delu in nadaljnem učenju ter kreativnostjo in inovativnostjo, ki so značilni za mlade, tvori podlago za visoko učinkovitost pri delu. Z delom se posameznik ne samo preživlja, ampak tudi uresničuje svoje potenciale, razvija svojo osebnost in družbeno odgovornost.

Brezposelnost povzroča revščino in socialno izključenost, kar je nesprejemljivo z vidika človekovih pravic in osnovnih vrednot in torej ni v javnem interesu. Slabe razmere na področju zaposlovanja mladih ne vplivajo negativno le na mlade, ki zato odlašajo z ustvarjanjem lastne družine, nimajo priložnosti vzpostavljanja in krepitve socialnih mrež in so posledično nagnjeni k večji socialni izključenosti, ampak tudi za družbo, ki tako proizvaja bolj apatične mlade z manjšo stopnjo družbene odgovornosti. Z zapostavljanjem mladih kot delovne sile družba izgubi delovni potencial, ki bi sicer v družbo prinesel nove razvojne razsežnosti in prispeval h krepitvi splošne družbene blaginje. Za uspešen razvoj družbe in države so zaposlovanje mladih in vse potrebne predhodne aktivnosti, ki ustvarjajo primerne pogoje za učinkovito zaposlovanje mladih, ključnega pomena (prav tam).

V procesu ustvarjanja takega okolja, ki bi mladim omogočal dostop do varnih oblik zaposlitve, ima lokalna skupnost pomembno vlogo. Mladim prijazna občina z izvajanjem ukrepov za spodbujanje zaposlovanja mladih ustvari mladim prijaznejše okolje in zmanjša stopnjo brezposelnosti med mladimi na lokalni ravni.

C. STANOVANJSKA POLITIKA

Odselitev od staršev je eden temeljnih korakov na poti do osamosvajanja mladega posameznika. Odstotek mladih v starosti od 18 do 34 let, ki še vedno živijo pri starših, v Sloveniji dosega 68 odstotkov, kar nas uvršča na drugo mesto med državami članicami Evropske unije. Posledice takega položaja in z njim povezanega tako imenovanega podaljšanega otroštva se kažejo v vse daljši odvisnosti mladih od staršev in kasnejšemu prehodu iz obdobja mladosti v odraslost, kar pomeni,

da se mladi v Sloveniji težje in kasneje odločajo za ustvarjanje lastne družine ter sprejemanje odgovornosti v življenju.

Mladi, ki se kljub neugodnim razmeram odselijo in skušajo zaživeti samostojno življenje, se zaradi neugodnega finančnega položaja mladih v Sloveniji, ki pogosto izhaja iz ne-nevarnih oblik zaposlitve (delo za določen čas, delo prek najemne pogodbe in podobno), srečujejo s finančnimi težavami. Mladi, ki se odločijo za nakup stanovanja, se s prvimi težavami soočajo že pri najemanju posojila. Dodatno oviro predstavljajo zahteve posojilodajalcev, kot so začetni polog, trdno zavarovanje kredita ali poroštvo, ki lahko predstavljajo težavo tudi za tiste z ustreznimi dohodki in delovnim razmerjem za nedoločen čas (Baumkircher idr., 2010a).

Lokalna skupnost lahko z ukrepi na področju stanovanjske politike vzpostavi mladim prijazno skupnost, ki mladim omogoča lažji dostop do prvega stanovanja in posledično hitrejše in lažje osamosvajanje, prevzemanje odgovornosti ter nižjo stopnjo odseljevanja mladih.

D. POLITIKA INFORMIRANJA MLADIH

Spoštovanje demokracije, človekovih pravic in temeljnih svoboščin vključuje tudi dostop mladih do popolnih, objektivnih, razumljivih in zanesljivih informacij o vseh svojih vprašanih in potrebah (Evropska listina o informiranju mladih, 2004). Informiranje in svetovanje za mlade predstavlja enega od najpomembnejših mehanizmov za zvišanje ter spodbujanje družbene participacije mladih, njihove socialne integracije, osebnostnega razvoja in avtonomije, pripomore pa tudi k razvijanju aktivnega državljanstva, večji mobilnosti mladih, izboljšanju kvalitete življenja, večji družbeni odprtosti in vključevanju v družbene procese, ki so za mlade pomembni.

V množici informacij, s katerimi smo vsakodnevno preplavljeni, se posebej populacija mladih razmeroma težko znajde. Zaradi specifičnosti mladostniškega obdobja je razvoj sistema informativno-svetovalne dejavnosti, ki mladim namenja posebno skrb, ključnega pomena. Posebno pozornost pri informiranju mladih velja posvetiti neorganizirani mladini, saj ta populacija občuti primanjkljaj informacij ostreje kot organizirana mladina (Urad Republike Slovenije za mladino).

Pri posredovanju informacij, ki vplivajo na življenje in aktivnosti mladih, ima lokalna skupnost poglavitno nalogo in vrsto možnosti, kako posredovati informacije tako, da dosežejo ciljno publiko mladih. Mladim prijazna občina ima vzpostavljen sistem informiranja mladih o ključnih zadevah, ki vplivajo na njihovo življenje v občini in s tem odločilno vpliva tako na kakovost življenja mladih v skupnosti kot na lokalno skupnost kot celoto.

E. POLITIKA MOBILNOSTI

Mednarodna učna mobilnost je pomemben instrument za spodbujanje občutka pripadnosti Evropski uniji, spodbujanje socialnega in poklicnega vključevanja, zagotovitev konkurenčnosti evropskega gospodarstva v globaliziranem okolju, krepitev evropskega državljanstva in konkurenčnosti. Vendar ko govorimo o mobilnosti ne smemo pozabiti, da se mladi z mobilnostjo soočajo že v svoji lokalni skupnosti. Pod pojem mobilnosti namreč prištevamo tudi možnosti, ki jih ima mlad človek, da v sprejemljivem času pride od točke A do točke B v svojem lokalnem okolju. Gre torej za urejenost mestnega in primestnega prometa, ki mladim poleg ohranjanja socialne mreže omogoča dostop do delovnega mesta ter izobraževalnih in drugih za mlade pomembnih ustanov.

Zaradi finančnega stanja in starosti so mladi slabše mobilni segment družbe. Največkrat so odvisni od javnih prevoznih sredstev, s katerimi se prevažajo tako v šolo kot v službo oziroma jim javni prevoz omogoča, da aktivno preživljajo svoj prosti čas. Urejen sistem javnega prevoza je torej ključen za družbeno življenje mladih, vendar so do javnih prevoznih sredstev največkrat prikrajšani prav tisti mladi, ki bi urejen sistem najbolj potrebovali, to so mladi iz socialno šibkejših družin in mladi s podeželja. Slabo urejen sistem javnega prevoza že tako zapostavljenim mladim onemogoča pridobitev primerne zaposlitve in jim zmanjša možnosti ohranjanja in širjenja socialnih mrež.

Naloga lokalne skupnosti je, da z ukrepi za izboljšanje mobilnosti mladih omogoča mladim finančni in stvarni dostop do javnih prevoznih sredstev in hkrati skrbi za podporo tistim organizacijam, ki pospešujejo mednarodno mobilnost mladih.

F. PARTICIPACIJA MLADIH

Politično in širše družbeno delovanje mladih kaže na zdravo delovanje demokracije in pozitivno vpliva na oblikovanje identitete posameznika. Participacija se nanaša na aktivno udeležbo in resnično vplivanje mladih na odločitve, ki zadevajo njihovo življenje, ne pa njihovo simbolno ali pasivno prisotnost pri delovanju odraslih. Udejstvovanje se zato ne meri le v obsegu, temveč v kvaliteti. Kvaliteta udejstvovanja je učinkovita, ko imajo ljudje učinek na proces, vplivajo na odločitev ali proizvedejo želeni rezultat (Checkoway, 1998). Družbene institucije in organizacije bi morale skrbeti, da ponudijo mladim možnost za večji nadzor nad tem, kar se jim dogaja, tako da se z njimi posvetujejo, sodelujejo in jim omogočijo, da se udelejujejo (Babnik idr., 2009).

Lokalne in regionalne oblasti so mladim najbližje, zato imajo pomembno vlogo pri spodbujanju njihovega sodelovanja. Mladim prijazna občina mora imeti redno vzpostavljen sistem sodelovanja mladih in občine, ki se kaže s formalnimi ali še neformalnimi strukturami (sprva neformalne strukture pozneje prerastejo neformalni okvir), ki tovrstno sodelovanje omogočajo. Med formalnimi strukturami najpogosteje najdemo mladinske svete lokalnih skupnosti, komisije za mladinska vprašanja ali odbore za mladino.

G. MLADINSKO ORGANIZIRANJE

Podlago za ekonomsko in socialno neodvisnost mladi osvojijo predvsem skozi neformalno in neformalno izobraževanje ter priložnostno učenje v družini in drugih socialnih mrežah. Kompetence za aktivno in odgovorno državljanstvo lahko mladi na neposreden način pridobijo v mladinskih organizacijah, ki predstavljajo edinstveno učno polje demokratičnih procesov. Mladinske organizacije omogočajo mladim, da vplivajo na družbo, jim pomagajo na poti ekonomskega in socialnega osamosvajanja ter posledično prispevajo k razvoju države. Večletno članstvo v mladinskih organizacijah izboljšuje kvaliteto življenja mladih tako v času vključenosti v organizacijo kot tudi pozneje v življenju, saj zagotavljanje pridobivanje znanj, veščin, pomembnih vrednot in družbene odgovornosti, kar pripomore k uspešnosti posameznikovega razvoja na vseh življenjskih področjih. Mladinske organizacije s svojimi aktivnostmi prav tako izboljšujejo kvaliteto življenja v okoljih, v katerih delujejo, saj prinašajo nove ideje, krepijo medkulturno in

medgeneracijsko solidarnost, dajejo pobude za spremembe in bogatijo ponudbo prostočasnih aktivnosti (Baumkircher idr., 2010b).

Mladim prijazna občina zato ne zapostavlja mladinskih organizacij, temveč podpira njihovo delovanje in razvoj.

H. SKUPNI PROJEKTI MED MLADIMI IN OBČINO

Vsaka politika ali delovanje, zasnovano z namenom spodbujanja vključevanja mladih, mora potekati v takem kulturnem okolju, ki spoštuje mlade in upošteva njihove različne potrebe, položaj in težnje.

V vsaki lokalni skupnosti mora obstajati interes po sodelovanju z mladinskimi organizacijami in društvi, ki tam delujejo. S sodelovanjem se razvija in oblikuje mladinska politika v skupnosti, s katero je mladim omogočena aktivna participacija in s tem oblikovanje skupnosti, v kateri živijo. Kombinacija izkušenj starejših in mladostne zagnanosti lahko prinese neverjetne rezultate.

Ko govorimo o sodelovanju mladih in Občine, govorimo o medgeneracijskem sodelovanju posebne vrste. To sodelovanje zaradi svoje redkosti ponuja poseben izziv, ki mu je mladim prijazna občina lahko kos.

S sodelovanjem mladih in lokalni skupnosti dosegamo več pozitivnih učinkov:

- programom, projektom in ukrepom za mlade in druge občane z vključenostjo mladih povečamo pomembnost in učinkovitost ter sploh kredibilnost,
- spodbujamo občutek solastništva med mladimi in odraslimi v projektih ali programih,
- krepimo sposobnost vodenja med mladimi,
- omogočimo boljše medsebojno razumevanje in prepoznavanje vrednosti dela enih in drugih,
- omogočimo spoznavanje sposobnosti in izkušenj mladih pri odraslih in obratno ter
- ustvarimo zavezništva med mladimi in odraslimi.

Mladim prijazna občina zato sodelovanje z lokalnimi mladinskimi organizacijami in mladimi razširi na raven izvajanja konkretnih projektov in aktivnosti, pri katerih sta mladi in Občina enakopravna partnerja.

4 PRIDOBITEV CERTIFIKATA MLADIM PRIJAZNA OBČINA IN PODALJŠANJE VELJAVNOSTI

Ukrepi s področja lokalnih mladinskih politik so usmerjeni k integraciji vedno novih generacij v posamezne dele življenja in družbe, predvsem pa spodbujanju čim hitrejšega osamosvajanja mladih¹. Pri oceni uspešnosti izvajanja ukrepov je poseben poudarek namenjen identificiranim prioritarnim področjem participacije, izobraževanja, mobilnosti, zaposlovanja, stanovanjske politike, informiranja mladih, mladinskega organiziranja in skupnih projektov med mladimi in Občino.

Certifikat Mladim prijazna občina se letno in s štiriletno veljavnostjo podeljuje lokalnim skupnostim, ki jih strokovna komisija prepozna kot mladim prijazne, ker uspešno izvajajo po vsaj en ukrep v vseh naštetih področjih mladinskih politik². S pridobitvijo certifikata se občina, ki se je pri svojem delu na področju mladih sicer že izkazala za uspešno, zaveže, da bo področje mladih še naprej uspešno sistemsko urejala in nivo učinkovitosti v štiriletnem obdobju ohranila oziroma dvignila.

Stanje na področju lokalnih mladinskih politik v občinah, ki so certifikat Mladim prijazna občina že pridobile, bo strokovna komisija s krajšimi letnimi poročili redno preverjala. V kolikor se na podlagi letnega poročila ugotovijo kršitve oziroma nespoštovanje zaveze o izvajanju ukrepov, se občini certifikat odvzame.

¹ To je oseb med 15 in 29 leti.

² Pogoji za pridobitev certifikata Mladim prijazna občina se razlikujejo za občine in mestne občine. Podrobnostih zahtevanih pogojev so objavljeni v tej razpisni dokumentaciji oziroma v *Pravilih o kriterijih in načinu podeljevanja certifikata Mladim prijazna občina* (točka 4).

Po preteku štiriletnega obdobja, za katerega se certifikat podeljuje in v katerem se v mladim prijaznih občinah ukrepi s področja lokalnih mladinskih politik uspešno izvajajo, se lokalne skupnosti, ki želijo veljavnost certifikata Mladim prijazna občina podaljšati, lahko prijavijo na poziv za podaljšanje veljavnosti certifikata.

Do štiriletnega podaljšanja veljavnosti certifikata so upravičene tiste občine, ki so stanje na področju mladine v preteklih letih izboljšale in se na podlagi pregleda stanja in učinkov zavežejo k novim, višjim kazalnikom uspešnosti izvajanja izbranih ukrepov. Slednje bo lokalna skupnost dosegala v obdobju podaljšane veljavnosti certifikata³. Tako poziv za pridobitev certifikata Mladim prijazna občina kot za podaljšanje njegove veljavnosti bosta občinskim upravam poslana po pošti, elektronski pošti ter bodo objavljena na spletni strani www.institut-imp.si.

---

³ Pogoji za podaljšanje certifikata Mladim prijazna občina so objavljeni v *Pravilih o kriterijih in načinu podeljevanja certifikata Mladim prijazna občina*.